

TÜRK DİZİLERİNİN TÜRKÇE ÖĞRENİMİNE ETKİLERİ: MISIR ÖRNEĞİ

Sebahattin Duran

International Burch University, Bosnia and Herzegovina

Sead Ibric

International Burch University, Bosnia and Herzegovina

Özet: Her dil öğretiminde olduğu gibi, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de bireylerin dört temel dil becerilerini geliştirmelerinin gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Ancak Türkiye dışında olup Türkçeyi öğrenenler, yeteri kadar Türkçe dinleme-konuşma ortamına sahip olmadıklarından, bu açığı internet üzerinden dinleme ve izlemeler yaparak kapatmaya çalışmaktadırlar. Bu bağlamda Türkçe filmler, diziler, müzikler radyolar vs. devreye girmektedir. Birçok ülkede olduğu gibi Mısır'da da yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi gören bireyler, dinleme başta olmak üzere temel becerilerini geliştirmek için Türkçe diziler ve filmler izlemektedirler. Bu çalışmanın amacı Türkçe dizi izlemenin dört temel becerinin yanısıra Türkçe gramer yapısını kavramaya, Türkçe atasözü ve deyimleri anlamaya olan etki ve katkılarını tespit edebilmektir. Ayrıca dinleme ve konuşma becerisine paralel olarak gelişen hedef dilde düşünme ve buna bağlı olarak Türkçe rüya görme oranlarını belirleme de amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Mısır'da Türkçe öğrenimi gören bireyler evreninden belirlenen 48 kişilik bir örneklem grubuyla anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler analiz edilerek istatistikler belirlenmiş ve Türkçe dizi izlemenin etkileri her bir beceri için ayrı ayrı açıklanmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde Türkçe dizi izlemenin en çok dinleme ve konuşma becerilerine olan katkısının yanında, atasözleri ve deyimleri anlamada da etkili olduğu belirlenmiştir. Böylelikle dizi senaristlerinin içerik oluştururken bunu göz önünde bulundurmaları, Türkçe öğreticilerinin de atasözü ve deyimleri öğretirken dizilerden daha fazla istifade etmeleri beklenmelidir.

Anahtar sözcükler: *Dinleme; Dil Becerileri; Mısır; Türk Dizileri; Türkçe Rüya; Yabancı Dil Olarak Türkçe*

Giriş

Türkçe öğretimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma olmak üzere dört temel becerisi ile dil bilgisi üzerine yapılandırılmıştır. Türkçenin eğitimi ve öğretimi sürecinde 4 temel dil becerisinin istendik düzeyde edinilmesi ve geliştirilmesi öncül amaçlardandır. (Mert, 2014). Bu beceriler kazandırılırken bir insanın kendi anadilini öğrenirken izlediği süreci takip etmek dil öğrenimini hızlandırmakla kalmaz aynı zamanda öğrenilen yabancı dilin kalıcı olmasını da sağlar. Bir çocuk dünyaya geldiğinden itibaren ilk birkaç yıl öncelikle dinleme yapmaktadır. Bu süre zarfında bazı kelimeleri telaffuz etmeye çalışır ve konuşma süreci başlar. İlerleyen yıllarda da okuma ve yazma becerilerini kazanarak bir insan kendi anadilini öğrenmiş olmaktadır. Yabancı dil öğrenirken bütün beceriler aynı anda edinilmeye çalışılsa da bu sıralamaya göre becerilere odaklanmak dil öğrenme sürecini kolaylaştıracaktır. Hedef dil öğrenilirken bahsi geçen becerilere ayrılacak saatler bu sıralamaya göre düzenlenmelidir. Yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerilerinden en zor gelişeni dinleme becerisi olmasına rağmen yabancı dil derslerinde bu beceriyi geliştirmeye dönük sınıf içi çalışmalara yeterince zaman ayrılmamaktadır (Demirel, 2015). Bu sebeple hedef dil hangisi olursa olsun o dili öğrenenler ders dışı dinlemeler yapmak zorundadırlar. Gelişen teknoloji ve internet sayesinde öğrenciler, bilgisayar, tablet ve cep telefonu gibi araçlarla istedikleri dilde dinleme materyallerine ulaşabilmektedirler. Bu materyallerin başında da filmler, dizi filmler, şarkılar ve videolar gelmektedir. Her bir öğrenci kendi istek, zevk ve formuna uygun materyal bulup kolaylıkla dinleme becerisini geliştirebilmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de bahsedilen dört becerinin yeterli şekilde edinilmesi gerekmektedir. Türkiye dışında yaşayan Türkçe öğrenimi gören bireyler, konuşma ve dinleme yapabilecekleri fiziki ortamlar olmadığından, özellikle dinleme becerisine internet üzerinden dinleme ve izlemeler yaparak takviye yapmaktadırlar. İşte burada Türk dizilerinin Türkçe öğretimine olan etki ve katkısı ortaya çıkmaktadır. Türk dizileri, Türkiye dışında Türk dilini ve kültürünü temsil ederken aynı zamanda yabancı dil olarak Türkçe'nin öğrenilmesine de katkı sağlamaktadır (Arbatlı ve Kurar, 2015). Son yıllarda özellikle Arap dünyasında Türk dizilerinin yayınlanması ve izlenmesinde ciddi bir artış görülmektedir. Kültürel yakınlık Arap coğrafyasında yaşayan insanların bu dizilere olan ilgisini artırmakta ve sadece dizi izleyerek Türkçe öğrenen bireylere rastlanmaktadır. Mansour (2021), Zeytinkaya (2018), Boylu ve Başar (2015), Okumuş ve Demir (2014) ve İşcan (2011) çalışmalarında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk dizilerinin dört temel beceriye, Türkiye ve Türk kültürünün tanınmasına olan olumlu etkilerinden bahsetmişlerdir. Ayrıca Ülker (2020) Türk dizi ve filmlerini dil öğrenme modeli olarak uygulamıştır.

Ülkeler arasındaki bilimsel, siyasi, ekonomik, askeri, kültürel, ticari ve turizmle ilgili ilişkiler her gün daha da artmaktadır. Bu ilişkilerin sağlam zemine oturtulabilmesi için ilgili kişilerin iletişim içerisinde oldukları ülkelerin dillerini öğrenmeleri gerekmektedir (Kılınç; Şahin, 2012:1). Bu bağlamda Mısır ve Türkiye devletleri arasındaki ilişkiler her ne kadar belirli dönemlerde iniş çıkışlar yaşasa da halklar arasında birbirlerine olan ilgi ve muhabbet süreklilik arz etmektedir. İki ülke arası mesafenin çok yakın olması, dini ve kültürel ortaklık ve tarihsel ortak geçmiş iki ülke halkını birbirine yakınlaştırmıştır. Bu yakınlığın ve ortak geçmişin etkisi her iki dilde de çok açık görülmektedir. Nasıl Türkçe'de Arapça kökenli kelimeler çok fazla bulunuyorsa, Mısır Arapça Lehçesi'inde de (Al Ammiyya Al Masriyya) çok sayıda Türkçe kelimenin kullanıldığı görülmektedir. Askeri terimlerden, onbaşı *أونباشي*, binbaşı *بنباشي* gibi örneklerin yanısıra yiyeceklerle alakalı, bulgur *برغل*, pastırma *بسطرمة* (Gouny, 2017) kelimeleri çok sık karşılaşılan kullanımlardır. Bu durum Mısırlıların Türkçe'ye olan ilgilerini artırmakta hem de Türkçe öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır.

Mısır ve Türkiye arasındaki kültürel ve tarihsel yakınlık doğal olarak medya alanına da yansımaktadır. Bu doğrultuda Türkiye'de yayınlanan diziler Arap ülkelerinde de yayınlanmakta ve halk tarafından ilgiyle takip edilmektedir. Özellikle 2010 yılından itibaren bu ilgi artmakta, Türkiye'deki hem dizi yapımcıları hem de idarî yönetim bu ilginin farkında olarak hareket etmektedir. Devlet bu durumu dış ticaret bağlamında ele alıp ona göre adımlar atmaktadır. 2010 yılında Türkiye'nin 39 ülkeye 65 yerli dizi ihraç ettiğini ve 60 milyon dolar gelir elde edildiği açıklamıştır. Sadece 2010 yılı için yetkililer şirketlere verilecek olan 300 bin dolarlık destekle bu sektörde de gelirin artması hedeflendiğini söylemiştir (Deniz, 2010). Bu durum her geçen yıl Arap coğrafyasında ve Mısır'da yayınlanan Türk dizilerinin sayısını artmasını sağlamaktadır. Son yıllarda "Güller ve Günahlar", "Uzak Şehir" gibi diziler en çok ilgi gören diziler arasındadır. Bazı dizilerin Arapça dublajı yapılırken bazılarında ise dublaj olmadan orijinal dilde yayınlanmakta ve Arapça altyazı eklenmektedir. Böylece Türk dizilerini izleyen insanların doğal Türkçe'ye ilgileri canlanmakta ve dil becerileri gelişmektedir.

Çalışmada bir dilin içselleştirilmesinin bir göstergesi olarak o dilde düşünme ve bunun etkisiyle de o dilde rüya görme üzerinde de kısaca durulacaktır. Rüya, uyku esnasında görülen kimi zaman gayet açık, kimi zaman karışık, kimi zaman müjdeleyici kimi zaman korkutucu bir şekilde tezahür eden görüntülerdir (Açıkalın, 2014). Rüyaların içeriğini günlük yaşamdan kalıntıları temsil eden sansürlenmemiş açık içerik ve simgeleştirme yoluyla sansürlenmiş gizil içerik oluşturur (Güven, 2015). Rüyaların içeriği, mahiyeti ya da anlamları ne olursa olsun bir insanın rüyalarında ya da sayıklamalarında kullandığı dil kendi ana dili ya da o seviyeye yakın bildiği, öğrendiği bir yabancı dildir. Bunun sebebi günlük kullanımlarda ve düşünme eyleminde o dili içselleştirmiş olması ve artık bilinçaltında o dilin yerleşmiş olmasıdır. Bu çalışma Türk dizilerinin çok izlenip dinlenerek dilin içselleştirilmesine katkısını rüyalar üzerinden anlamaya da çalışacaktır.

Bu çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi gören Mısırlı öğrencilerin Türk dizilerini hangi sıklıkta izledikleri, Türk dizisi izlemenin dört temel beceriye, Türkçe atasözü ve deyimleri anlamaya ve Türkçe gramerini kavramaya olan etkileri ele alınacaktır. Örneklem gurubu hem Türkoloji Bölümü hem de takviye dil kursu öğrencileri olduklarından, öncelikle dinleme derslerindeki materyallerin yeterli olup olmadığı sorusu sorulacaktır. Ayrıca dinleme becerisinin ilerlemesiyle konuşmanın gelişmesi, konuşma becerisinin de Türkçe düşünme üzerinde olan etkisi göz önünde bulundurularak sözü geçen Mısırlı öğrenci örneklem gurubunun Türkçe rüya görüp görmediğine de değinilecektir.

Yöntem

Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmada “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin dil becerilerine Türk dizileri izlemenin etki ve katkısı nasıldır?” sorusuna cevap aranacaktır. Alt problemler olarak da; “Türkçe dizi izlemenin Türkçe atasözü ve deyimleri anlamaya olan etkisi nasıldır?” , “Türkçe dizi izleme neticesinde Türkçe rüya görme oranları nedir?” gibi sorular ele alınacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı belirlenen örneklem gurubu üzerinden, yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi gören Mısırlı öğrencilerin Türk dizilerini izleme sıklıklarının ele alarak izleme oranlarının özellikle dört temel dil becerilerine, Türkçe gramer, atasözü ve deyimleri anlamalarına olan etki ve katkısını tespit etmektir. Böylelikle Türk dizilerinin hangi beceriye daha çok katkı sağladığı, atasözü ve deyimlerin anlaşılmasında ne kadar etkili olduğu bulgusuyla, Türkçe dizilerin dil öğretimindeki yerini vurgulama imkânı olacaktır. Dinleme derslerindeki materyallerin yeterli olup olmaması durumuna göre örneklem gurubunun Türk dizilerini izlemeleri arasında da bir bağ kurulmaya çalışılacaktır. Ayrıca dil öğretiminde dinleme-izleme ve o dilde rüya görme arasındaki ilişki hakkında da bilgi sahibi olunacaktır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden örnek olay deseni kullanılmıştır. Örnek olay deseni (durum çalışması-case study) araştırması “karmaşık”, “özel” ve “ilginç” bir olgunun (vakanın) veya analiz birimi haline getirilebilir “durum”un kendi bağlamı içinde incelenmesini esas alan bir nitel araştırma desenidir. Örnek olay deseni insanların “gündelik yaşam”larını etkileyen ve onların iş ve özel yaşamlarıyla ilgili çabalarını yönlendiren ve değişkenleri üzerinde araştırmacının herhangi bir kontrolünün olmadığı ancak “güncel” durumları inceleyen bir nitel araştırma desenidir. Örnek olay deseninde güncel bir sosyal olgu kendi bağlamı içinde, derinlemesine incelenir (Tutar & Erdem, 2022; Creswell, 2016; Yin, 2014; Bogdan & Biklen, 1992). Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrenciler örneklem gurubunu oluşturduğundan ve 10 soruluk aynı anket formu katılımcılara sunulduğundan örnek olay hakkında bir bütünlüğe varıldığı söylenebilir.

Çalışma Gurubu

Çalışmanın evrenini Mısır’da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler oluşturmaktadır. Örneklem gurubunu ise Mısır’daki farklı üniversitelerde Türkoloji bölümünde öğrenci olan ve aynı zamanda özel bir dil kursunda Türkçe öğrenimi gören öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcılar üniversite öğrencilerinden oluştuğu için genel olarak 19 ile 25 yaş aralığında bulunmaktadır. Ancak sorular yaş ya da cinsiyet ayırımına gidilmeksizin sorulmuş böylelikle örneklem gurubunun geniş tutulması sağlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin Türk dizilerini izlemelerinin temel dil becerilerine, Türkçe gramer yapısını kavramalarına, Türkçe atasözü ve deyimleri anlamalarına olan etki ve katkısını ölçme amaçlı yapılan bu araştırmada, yapılandırılmış ölçek ve çoktan seçmeli 10 adet soru içeren bir anket formu farklı katılımcılar tarafından yanıtlanmış; bu süreçte katılımcıların dürüst ve gerçekçi bir yaklaşımla soruları cevapladıkları farzedilmiştir.

Çalışmanın amacında da belirtildiği üzere Türk dizilerinin dört dil becerisine, atasözü deyim ve gramer bilgisinin gelişimine etkisini ölçmek, dilin bilinçaltında yer etmesi ve içselleştirilmesinin göstergesi olarak Türkçe rüya görme durumunu tespit edebilmek adına anket soruları hazırlanmıştır. Türk dizilerinin dil becerilerine olan etkilerini sormadan önce katılımcılara sahip oldukları dinleme materyallerinin yeterli olup olmadığı ve ne sıklıkla Türk dizisi izledikleri sorulmuştur. Bu sorulardan maksat katılımcının yeterli materyale sahip olup olmadığı ve bu materyallerden özellikle Türk dizilerinden yeteri kadar istifade edip etmediğini tespit etmektir. Bu tespitler yapıldıktan sonra Türk dizilerini seyretmenin dört dil becerisine, atasözü ve deyimlerin anlaşılmasına, dil bilgisinin gelişmesine ve o Türkçe rüya görülüp görülmediğine dair sorular hazırlanmıştır.

Çoktan seçmeli sorulardan oluşan anket formu, Google Formlar uygulaması aracılığıyla dijital ortama aktarılmış ve 3 kişinin katıldığı bir pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamanın ardından gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra örneklem gurubuna formun linki gönderilerek formu doldurmaları istenmiştir. Örneklem gurubunu oluşturan 48

kişinin tamamının anketi cevaplamasının ardından elde edilen verilerin istatistiksel dökümü yapılmıştır. Bu istatistikler tablolar şeklinde bulgular kısmında verilecektir.

Anket neticesi elde edilen verilerin yorumlanmasında betimsel analiz kullanılmıştır. Nitel analiz çeşitlerinden olan betimsel analiz, içerik analizinin kapsamında, verilerden elde edilen temaların yorumlanmasında kullanılmaktadır (Günbayı, 2019). Yapılan anket ile ulaşılan rakamsal sonuçlar yorumlanmış ve bütüncül bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Yaş ve cinsiyet ayrımı yapılmadan oluşturulan 48 kişilik Türkçe öğrenimi gören Mısırlı öğrenci grubunun 10 soruluk ankete verdiği cevaplar üzerinden bulgular tablo şeklinde sunulacaktır.

Tablo 1

Türkçe Derslerindeki Dinleme Materyallerinin Yeterliliğine Dair Sonuçlar

*Türkçe derslerindeki **dinleme materyalleri** sizce yeterli midir?*

Kesinlikle	Evet	Emin değilim	Az	Hiç	Toplam
%19,2	%44,7	%17	%17	%2,1	%100
9	21	8	8	1	47

Anketteki "*Türkçe derslerindeki dinleme materyalleri sizce yeterli midir?*" sorusuna 48 katılımcıdan 47'si cevap vermiş ve büyük çoğunluğu dinleme materyallerinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerden 9'u (%19) bu materyallerin yeterliliğini tam görürken; 21'i (%44,7) materyallerden memnun olmakla beraber yine de bazı eksikliklerin olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin 8'i (%17) materyallerin yeterli olup olmadığı konusunda net bir düşünceye sahip değildir. Aynı orandaki katılımcı (%17) ise materyallerin yeterli olmadığını düşünmektedirler. Katılımcılardan sadece 1 tanesi (%2) dinleme materyallerinin tamamen yetersiz olduğu görüşündedir.

Tablo 2

Öğrencilerin Türkçe Dizi İzleme Sıklıklarına Dair Sonuçlar

*Hangi **sıklıkta** Türkçe dizi izlersiniz?*

Her gün	Haftada 4-5	Haftada 3-4	Haftada 1-2	Hiç	Toplam
%18,5	%16,7	%14,7	%35,4	%14,7	%100
9	8	7	17	7	48

"*Hangi sıklıkta Türkçe dizi izlersiniz?*" sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar ve oranları şu şekildedir: Katılımcıların yarısı haftada en az 3 kez Türkçe dizi izlediğini ifade ederken, diğer yarısı ise ya hiç izlemiyor ya da hafta 1-2 kez izliyor. Her gün Türkçe dizi izleyen katılımcı sayısı 9 (%18,8), "*haftada 4 ya da 5 kez izlerim*" diyen

sayısı 8 (%16,7), "haftada 3 ya da 4 kez izlerim" diyenler 7 kişi (%14,6), "1 ya da 2 defa izlerim" diyenler 17 (%35,4) ve "hiç izlemem" diyen katılımcı sayısı ise 7'dir (%14,6).

Bir önceki grafikte, Türkçe derslerindeki dinleme materyallerinin yeterli olmadığını düşünen katılımcı sayısı 9 idi (%19). Ancak Grafik 2'de "Türk dizilerini hiç izlemem veya haftada 1 ya da 2 kez izlerim" diyen katılımcı sayısı 24'tür (%50). Buradan şu sonuca ulaşmak mümkündür; Türkçe dizi izleyen öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, ders dinleme materyallerini yeterli bulmakta ve dinleme becerisini geliştirmek için Türk dizilerini izleme seçeneğini değerlendirmemektedirler. İlerleyen grafiklerde de görüleceği üzere öğrenciler daha çok Türkçe şarkılar dinlemektedirler. Buna sebep olarak katılımcıların üniversite öğrencileri olmaları ve 19-25 yaş aralarında bulunmaları gösterilebilir.

Tablo 3

Öğrencilerin Türkçe Diziler Dışında Neler İzlediklerine Dair Sonuçlar
Türk dizileri dışında daha çok ne dinler-izlersiniz?

Türkçe Filmler	Türkçe Şarkılar	Türkçe Radyolar	Türkçe Kısa Videolar	İzlemem-Dinlemem	Toplam
%25	%50	%0	%22,9	%2,1	%100
12	24	0	11	1	48

"Türk dizileri dışında Türkçe daha çok ne dinler-izlersiniz?" sorusu, Türkçe dinleme becerisini geliştirmek amaçlı Türkçe dizilere alternatif olarak hangi materyallerin tercih edildiğini tespit etme amaçlı sorulmuştur. Böylelikle Türkçe dinleme dersleri için materyaller oluşturulurken Türkçe dizilerin yanısıra hangi materyallerin değerlendirilmesi gerektiğinin tespiti sağlanmış olacaktır.

Grafik 2'de "haftada 1 ya da 2 kez Türkçe dizi izlerim" ve "hiç izlemem" diyenlerin toplam oranı %50 idi. Grafik 3'te görüldüğü üzere Türkçe şarkı dinleyenlerin oranı da %50'dir. Yani Türkçe dizi izlemeyen veya çok az izleyen katılımcılar ile Türkçe şarkı dinleyen katılımcıların oranı aynıdır. Buradan şu sonuç elde edilebilir; Türkçe şarkılar da en az Türkçe diziler kadar belki de daha fazla dinlenmektedir. Bu durum daha farklı bir soru şekliyle detaylandırılabilirdi. Ancak araştırmanın asıl amacı Türkçe dizi izlemenin dört temel beceriye olan etki ve katkısını belirlemek olduğundan, bu konu başka bir araştırmaya bırakılabilir.

48 katılımcıdan sadece 1'i "hiçbir şey dinlemem-izlemem" demiştir. Anket formları incelendiğinde Grafik 1'deki "Türkçe dizi hiç izlemem" diyen bireyin bu katılımcı olmadığı görülmektedir. Katılımcıların 24'ü (%50) Türkçe diziler haricinde Türkçe müzik dinlediğini ifade etmiştir. 12 kişi (%25) ise Türk filmlerini izlediğini söylerken, 11 kişi de (%22,9) Türkçe kısa videolar izlediklerini beyan etmişlerdir. Türkçe radyolar ise hiçbir katılımcı tarafından takip edilmemektedir.

Tablo 4

Türkçe Dizi İzlemenin Dinleme Becerisine Etkisine Dair Sonuçlar
*Türkçe dizi izlemenin **dinleme becerinize** katkısı-faydası oldu mu?*

Çok fazla	Fazla	Normal	Az	Hiç	Toplam
%35,4	%33,3	%29,2	%2,1	%0	%100
17	16	14	1	0	48

Türkçe dizi izlemenin bütün katılımcıların dinleme becerilerine katkıları olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılardan hiç kimse "*Türkçe dizi izlemenin dinleme becerime hiçbir katkısı olmadı*" seçeneğini işaretlememiştir. Bu olumlu etkinin çok fazla olduğunu söyleyen 17 kişi (%35,4), Türkçe dizi izlemeden istifade ettiğini ifade eden 16 kişi (%33,3), Türkçe dizi izlemenin dinleme becerisini geliştirme konusunda faydalı olduğunu düşünen 14 kişi (%29,2) ve az da olsa istifade ettiğini söyleyen 1 kişidir (%2,1). Sonuçlardan da anlaşılacağı üzere Türkçe dizi izlemek dinleme becerisi üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bu olumlu etki, öğrencilerin dizileri izleme sıklığı, dizilerin içeriği ve kullandığı dil gibi faktörlere bağlı olarak muhakkak artış gösterecektir.

Tablo 5

Türkçe Dizi İzlemenin Konuşma Becerisine Etkisine Dair Sonuçlar
*Türkçe dizi izlemenin **konuşma becerinize** katkısı-faydası oldu mu?*

Çok fazla	Fazla	Normal	Az	Hiç	Toplam
%20,8	%43,8	%27,1	%8,3	%0	%100
10	21	13	4	0	48

Katılımcıların 10'u (%20,8) Türkçe dizi izlemenin konuşma becerilerine olan etkisinin çok fazla olduğunu belirtmişlerdir. 21 kişi (%43,8) ise bu etkinin çok olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların yaklaşık %65'inde Türkçe dizi izlemenin konuşma becerisine olan etkisinin çok iyi olduğu görülmektedir. Dizi izlemenin hiçbir etkisi olmadığını düşünen katılımcı bulunmamaktadır. Sadece 4 kişi (%8,3) dizi izlemenin konuşma becerisine faydasının az olduğunu düşünürken, 13 kişi (%27,1) ise konuşma becerisine olan katkıyı görmüştür. Görüldüğü üzere, Türkçe dizi izlemenin dinleme ve konuşma becerilerine olan etki ve katkısı arasında bir paralellik vardır. Çünkü dinleme becerisi doğal olarak konuşma becerisini de geliştiren bir unsurdur. Yabancı dil öğrenen bir birey ne kadar çok dinleme yaparsa yani kulağı ne kadar dolarsa, konuşma becerisi de aynı oranda gelişmiş olur, dilinin bağı çözülür. Türkçe dizi izlemenin hem dinleme hem de konuşma becerileri üzerindeki bu olumlu etkisinin göz önünde olması, ders materyali hazırlayanların dikkate alması gereken bir husustur.

Tablo 6

Türkçe Dizi İzlemenin Yazma Becerisine Etkisine Dair Sonuçlar
*Türkçe dizi izlemenin **yazma becerinize** katkısı-faydası oldu mu?*

Çok fazla	Fazla	Normal	Az	Hiç	Toplam
%2,1	%10,4	%45,8	%31,3	%10,4	%100
1	5	22	15	5	48

Türkçe dizi izlemenin yazma becerisine olan katkısı ile alakalı 22 katılımcı (%45,8) "ne çok ne de az" cevabı vermiştir. Önceki grafiklerde görüldüğü üzere Türkçe dizi izlemenin dinleme ve konuşma becerisine olan etkisi yazma becerisinde görülmemektedir. İzlenen dizilerin videolarına Türkçe altyazılar eklendiğinde bu etkinin daha fazla olacağı gözlemlenebilir. Diziyi izleyen öğrenci alt yazı sayesinde kelimelerin yazılışını da görecektir ve yazma becerisini geliştirme imkânı bulacaktır. Ancak dizilerde daha çok kulağa hitap edildiğinden yazma-okuma becerilerine olan etki-katkı zayıf kalmaktadır. Katılımcılardan 15'i (%31,3) bu etkinin az olduğunu ifade ederken, 5 kişi (%10,4) ise Türkçe dizi izlemenin yazma becerisine hiç etkisinin olmadığını belirtmiştir. Sadece 1 kişi (%2,1) etkinin çok fazla olduğunu söylerken, 5 kişi de (%10,4) etkinin fazla olduğunu belirtmiştir.

Tablo 7

Türkçe Dizi İzlemenin Okuma Becerisine Etkisine Dair Sonuçlar

*Türkçe dizi izlemenin **okuma becerinize** katkısı-faydası oldu mu?*

Çok Fazla	Fazla	Normal	Az	Hiç	Toplam
%12,5	%27,1	%29,2	%22,9	%8,3	%100
6	13	14	11	4	48

Türkçe dizi izlemenin okuma becerisine olan etkisi ile yazma becerisine olan etkisi karşılaştırıldığında, okuma becerisine olan etkinin daha fazla olduğu gözlemlenmektedir. Bunun sebebi dizilerde duyulan kelime ve kalıpların, okuma metinlerinde görüldüğünde hemen tanınıyor ve biliniyor olması olabilir. Grafik 6'nın açıklanmasında ifade edildiği gibi Türkçe dizilerin videolarına altyazı eklendiği taktirde dil öğrencisi dinlediği şeyleri gözüyle de görüp okuyunca her iki beceriyi de aynı anda geliştirmesi mümkün olabilmektedir. Bunun örneğini Çin'in, Çin dilinin yazma ve okuma becerilerinin gelişmesi ve unutulmaması için anadili Çince olanlar için bile yaptığı uygulamada görmek mümkündür. Çin'deki görsel yayınların -haber bültenleri, diziler, filmler, reklamlar vs. tamamında Çince altyazı bulunmaktadır. Böylelikle Çince karakterlerin yazılması ve okunması becerisi sürekli canlı tutulmaktadır. Katılımcıların 6'sı (%12,5) dizi izlemenin okuma becerisine çok fazla katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir. 13 kişi (%27,1) bu katkının fazla olduğunu yani okuma becerisini geliştirmede etkili olduğunu belirtmişlerdir. 14 katılımcı (%29,2) Türkçe dizilerden okuma becerisi için faydalanma durumlarını normal olarak betimlerken, 11 kişi (%22,9) çok az faydalandıklarını söylemişlerdir. 4 kişi (%8,3) ise Türkçe dizilerin bu konuda hiçbir faydasının olmadığını düşünmektedir.

Tablo 8

Türkçe Dizi İzlemenin Aratsözü ve Dayımlerin Anlaşılmasına Etkisine Dair Sonuçlar

*Türkçe dizi izlemenin **Türkçe atasözü ve deyimleri** anlamınıza faydası-katkısı oldu mu?*

Çok fazla	Fazla	Normal	Az	Hiç	Toplam
%14,6	%35,4	%33,3	%10,4	%6,3	%100
7	17	16	5	3	48

Atasözleri ve deyimler her dilde olduğu gibi Türkçede de ciddi bir öneme sahiptir. İnsanlar kendilerini ifade etmek için bu deyim ve atasözlerini kullanırlar ve uzun uzun anlatılacak durum ve meseleleri birkaç veciz kelime gurubuyla ifade etme imkânı bulurlar. Atasözlerinin ve deyimlerinin öğretilmesi de büyük önem arz etmektedir. Türkçeyi tam olarak öğrenebilmek ve kavrayabilmek için bu söz öbeklerine de vakıf olmak gerekmektedir. Bunların öğretilmesi günlük yaşamdan verilen örnekler vasıtasıyla daha kolay olabilmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi gören Mısırlıların da Türkçe atasözü ve deyimleri öğrenebilmeleri Türkçe diziler vesilesiyle kolaylaşmaktadır. Katılımcılardan sadece 3'ü (%6,3) Türkçe dizi izlerken atasözü ve deyimleri kavrama noktasında istifade etmediğini belirtmiştir. 5 kişi (%10,4) az da olsa istifade ettiğini söylemiştir. Büyük çoğunluk ise atasözleri ve deyimleri kavrama becerisinde Türkçe dizilerin faydalı olduğunu düşünmektedirler. Bunlardan 7'si (%14,6) Türkçe dizileri çok istifadeli bulurken, 17'si (%35,4) faydalı, 16'sı (%33,3) da yine orta seviyede faydalı bulmuşlardır. Atasözleri ve deyimleri kavramada Türkçe dizileri hiç faydalı bulmadığını ifade eden %6'lık oranı hariç tutarsak, öğrencilerin bu konuda öyle ya da böyle istifade ettikleri göz önündedir. Bu sebeple dinleme dersleri için içerik hazırlanırken atasözü ve deyimlerin daha çok yer aldığı diziler tercih edilmelidir. Yine bu doğrultuda dizi senaristlerinin de bunu dikkate alarak yazdıkları içeriklerde deyimlere ve atasözlerine sıkça yer vermelidirler.

Tablo 9

Türkçe Dizi İzlemenin Gramer Kurallarının Anlaşılmasına Etkisine Dair Sonuçlar

*Türkçe dizi izlemenin Türkçe **gramer kurallarını** anlamanıza katkısı-faydası oldu mu?*

Çok fazla	Fazla	Normal	Az	Hiç	Toplam
%14,6	%27,1	%37,5	%16,6	%4,2	%100
7	13	18	8	2	48

Bir dilin dört temel becerisinin geliştirilmesi için dil bilgisinin bilinmesi gerekmektedir. Dil bilgisi bir araç olarak kabul edilecek olursa, bu araçla ulaşılabilecek amaç kadar bir önemi haiz olur. Özellikle okuma ve yazma becerisi için gerekli olan dil bilgisi, kişinin kendisini doğru ifade edebilmesi ve konuşulanı doğru anlaması için de önemlidir. Dil becerilerini geliştirmek için Türkçe dizi izleyen katılımcılar, dinledikleri konuşmalardan, varsa okudukları altyazılardan dil bilgisi kapsamında olan cümle yapılarını, zaman çekimlerini vb. kavrayabilmektedirler. Bu bağlamda sorulan "*Türkçe dizi izlemenin Türkçe gramer kurallarını anlamanıza katkısı-faydası oldu mu?*" sorusuna verilen cevaplardan Türkçe dizi izlemenin gramer - dil bilgisine olan etkisi tespit edilebilir.

Katılımcılardan sadece 2'si (%4,2) Türkçe dizi izlemenin gramer kurallarını anlamada hiçbir faydasının olmadığını belirtmiştir. Orta bantta bulunan "fazla" ve "normal" fayda düzeyleri de 13 kişi (%27,1) ve 18 kişidir (%37,5). Çok faydalı bulan katılımcı sayısı 7 (%14,6) az faydalı bulan katılımcı sayısı ise 8'dir (%16,7). Genel olarak grafiğe bakıldığında "az" ve "hiç" seçeneğini işaretleyen katılımcı sayısı 10'dur. Katılımcıların yaklaşık %80'i Türkçe dizi izlemenin dilbilgisi kurallarını kavramada faydalı olduğunu kabul etmektedirler.

Tablo 10*Türkçe Dizi İzlemenin Türkçe Rüya Görmeye Etkisine Dair Sonuçlar**Türkçe dizi izledikten sonra **rüyanızda** Türkçe konuştunuz mu – konuşur musunuz?*

Her zaman	Bazan	Birkaç defa	Sadece bir defa	Hiç	Toplam
%14,5	%37,5	%16,7	%6,3	%25	%100
7	18	8	3	12	48

Mevcut literatürde yabancı dil öğrenirken hedef dilde rüya görme meselesi çok ele alınmamış olsa da bu durum o dilin içselleşmiş olmasını, kavrandığını ve o dilde mesafe katedildiğini ifade eden bir göstergedir. Özellikle dinleme ve konuşma becerileri ile alakalı olduğu düşünülen hedef dilde rüya görebilme, dil öğrencinin o dili içselleştirdiğini ve artık o dilin bilinçaltında yer ettiğini göstermektedir. İnsan hangi dili konuşuyorsa o dilde rüya görür. Çünkü bilinçaltı o dil ile doldurulmuştur. Rüyalarda da daha çok insanın bilinçaltındaki hususlar yansımaktadır. Hal böyle olunca dil öğrenme aşamasında bir araç ya da materyal olarak kullanılamamakla beraber, amaca ulaşma noktasında neticeyi ifade eden bir anlam taşıdığı düşünülebilir. Bilinçaltı, rüyalar başka bilimsel alanların konusu olsa da öğrenilen yabancı dilin kullanılması açısından da önem arz edebilmektedir. Bu durumu gözlemleyebilmek için katılımcılara ilgili soru sorulmuştur.

Öncelikle Grafik 1 "*Türkçe dizi az ilerim veya hiç izlemem*" diyenlerin oranı %20'dir. Grafik 2'de ise "*Türkçe dizi hiç izlemem veya haftada 1 ya da 2 kez izlerim*" diyenlerin toplam oranı ise %50'dir. Bu oranlar doğrultusunda Türkçe dinleme-izleme ile Türkçe rüya görme arasında doğru orantı olduğu ifade edilebilir. Katılımcıların Türkçe dizi izleme sıklıkları ve süreleri arttıkça Türkçe rüya görme oranları da artmaktadır. Nitekim "*hiç Türkçe rüya görmedim*" diyenler sadece 12 kişidir (%25). Yine izleme oranlarına göre, "*her zaman Türkçe rüya görürüm*" diyen katılımcı sayısı 7'dir (%14,6). Arasına Türkçe rüya görenlerin sayısı 18 (%37,5), birkaç defa görenler 8 (%16,7) ve sadece bir kez görenlerin sayısı ise 3'tür (%6,3).

Sonuç ve Öneriler

Bütün dillerde olduğu gibi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma dikkate alınarak ders materyalleri hazırlanmalıdır. Bu becerilerden dinleme ve konuşma ile alakalı, Türkçe dizilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi gören Mısırlılara çok önemli katkılarının olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin dizileri izleme sıklığı ve süresi, onların dinleme ve konuşma becerilerinin gelişmesini olumlu yönde etkilemiştir. Bunun yanında Türkçe dizilerin izlenmesi yine izleme sıklığı ve süresine göre okuma ve yazma becerilerine etki etmiştir. Genel olarak bakıldığında öğrenciler okullarında ve kurslarında aldıkları Türkçe derslerinin dinleme materyallerini yeterli görmektedirler. Buna rağmen dinleme becerisini geliştirme amaçlı Türkçe dizi izleme oranları yüksektir. Burada önemli bir etken olarak Mısırlı öğrencilerin yaşadıkları ortamlarda, okul ve kurs harici mekanlarda Türkçe duyma-dinleme imkanlarının olmaması göze çarpmaktadır. Mısırlı öğrenciler hem daha fazla dinleme yapabilmek hem de konuşmalarını geliştirmek için Türkçe diziler izlemektedirler. Türkçe dizilere ek olarak Türkçe filmler, şarkılar ve kısa videolar da dinleme amaçlı izlenen materyaller arasındadır. Türkçe dizi izlemenin

dinleme ve konuşma becerilerinin yanısıra, okuma ve yazma becerilerine de katkısının olduğu gözlenmiştir. Ancak doğal olarak ilk iki beceri kadar etkili değildir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlılar, Türkçe diziler izleyerek Türkçe gramer kuralları, atasözleri ve deyimleri hakkında da bilgi sahibi olmuşlardır. Anket sonuçlarına göre, her üç hususta da dizi izlemenin olumlu etkileri görülmüştür. Elbette izleme sıklığı ve süresi, söz konusu hususların kavranmasında etkili olmuştur.

Son olarak Türkçe dizi izlemek, Mısırlı öğrencilerin dinleme becerilerinin gelişmesine buna bağlı olarak da konuşma becerilerinin ilerlemesine katkı sağlamıştır. Dinleme ve konuşma becerilerinin ilerlemiş olması, hedef dil olan Türkçe ile düşünme, hayal kurma ve rüya görme sonuçlarını getirmiştir. Rüyalar insanların bilinçaltı yansımaları olduğundan bir Mısırlı öğrencinin Türkçe rüya görüyor olması demek bu dili kavradığı anlamına gelmektedir. Türkçe rüya görmek, dil öğrenme sürecinde materyal olarak bir etkisi olmasa da dil öğretiminde öğrencinin dili ne kadar içselleştirdiğini ifade sadedinde önemli bir bulgudur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlıların Türkçe diziler izlemelerinin, dizilerin yanında filmler şarkılar ve kısa videolar izlemelerinin dil becerilerine olan katkılarının ortaya konmuş olması, hem dizi, film gibi unsurların senaryo yazarlarına hem de dil öğreticilere önemli sorumluluklar yüklemektedir. Senaryo veya şarkı sözü yazarları yazdıkları eserleri Türkçe öğrenimi gören yabancıların dil becerilerini geliştirmek için dinleyeceklerini dikkate almalıdırlar. Dinleme becerisinin yanısıra özellikle dilbilgisinin kavranması, atasözleri ve deyimlerin anlaşılması için söz yazarları bu hususları eserlerinde değerlendirmelidirler. Dil öğreticiler ise, dil becerilerin geliştirme amaçlı bu materyallerden istifade ederken, içeriğin dilbilgisi açısından doğru örnekler sunan, atasözleri ve deyimler içeren dizi, film ve şarkılar seçmelidirler.

Türkçe dizi izlemenin dinleme ve konuşma becerileri açık bir şekilde görülmüştür. Ancak okuma ve yazma becerilerine olan etki doğal olarak daha azdır. Bu durum mevcut videolara alt yazılar eklenerek değiştirilebilir. Yani Türkçe dizilerin videolarına altyazılar eklenerek, öğrencinin hem dinleme becerisi gelişir hem de duyduğu dinlediği kelimeleri cümleleri görme imkânı olacağından, okuma ve yazma becerilerine olan etki de artırılabilir. Bu husus da dil öğreticilerinin özen göstermesi gereken bir husustur.

Referanslar

- Arbathı, M. S., & Kurar, İ. (2015). Türk dizilerinin Kazak-Türk kültürel etkileşimine ve Türkçenin yaygınlaşmasına etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 10(2), 31–48.
- Açıkalin, B. (2014). Rüyanın mahiyeti ve yorumlanması. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 170–196. Retrieved from <https://izlik.org/JA43SL89JX>
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods* (2nd ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.

- Boylu, E., & Başar, U. (2015). Televizyondan yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine ilişkin bir durum tespiti çalışması: İran örneği. *International Journal of Language Academy*, 3(4), 401–414.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Deniz, A. Ç. (2010). Gümüş dizisinin Arap kamuoyuna etkileri: Bir sosyal medya incelemesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 50–67.
- Demirel, Ö. (2015). *Yabancı dil öğretimi* (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Gouny, F. G. A. (2017). Mısır Arapçasında Türkçe unsurlar. *Uluslararası Türkoloji Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 2(1), 1–20. Retrieved from <https://izlik.org/JA28PT73YB>
- Günbayı, İ. (2019). Nitel araştırmada veri analizi: Tema analizi, betimsel analiz, içerik analizi ve analitik genelleme. Retrieved from <https://www.nirvanasosyal.com/h-392-nitel-arastirmada-veri-analizi-tema-analizi-betimselanaliz-icerik-analizi-ve-analitik-genelleme.html> (Erişim tarihi: 14 Ocak 2023).
- Güven, E. (2015). Rüyaların dili: Psikolojide rüya çalışmaları. *Türk Psikoloji Yazıları*, 18(36),
- İşcan, A. (2011). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Turkish Studies*, 6(3), 939–948.
- Kılınç, A., & Şahin, A. (2012). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (YDTÖ)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Mansour, O. M. A. H. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde filmlerin dinleme/izleme ve konuşma becerisine etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Mert, E. L. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilir etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23–48.
- Okumuş, S., & Demir, H. H. (2014). Kosova’da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir dinleme/izleme etkinliği: Türkçe dizi ve filmleri. In *Uluslararası Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi Bildiri Kitabı* (ss. 78–85). Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Tutar, H., & Erdem, A. T. (2022). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve SPSS uygulamaları* (2. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ülker, M. (2020). Yabancı dil öğretiminde teknolojinin işe koşulması sürecinin öğrenen özelliklerine göre incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(8), 3833–3851.
- Yin, R. K. (2014). *Case study research: Design and methods* (5th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Zeytinkaya, D. (2018). Filmler Yabancı Dil Öğretiminde Nasıl Etkin Bir Şekilde Kullanılabilir? *Turkophone*, 5(3), 30-37.

Sorumlu Yazar Bilgileri:

Yazar ismi: Sebahattin DURAN
Bölüm: Türk Dili ve Edebiyatı
Fakülte: Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi
Üniversite, ülke: International Burch University, Bosna Hersek
Email: sebahattin.duran@stu.ibu.edu.ba

Lütfen alıntılayınız: Duran, S. ve Ibric, S. (2026). Türk Dizilerinin Türkçe Öğrenimine Etkileri: Mısır Örneği. *Journal of Research in Turkic Languages*, 8 (1), 18-30. DOI: <https://doi.org/10.34099/jrtl.812>

Alındı: Nisan 02, 2026 • Kabul: Mayıs 11, 2026